

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การศึกษาวิเคราะห์ไตรังงานวิชาในพระพุทธศาสนา
ตามที่ปรากฏในเอกสารล้านนา

ผู้เขียน

นายเกริก อัครชินเรศ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธศาสนศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ. ดร. วิโรจน์ อินทนนท์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ศ. ดร. อุดม รุ่งเรืองศรี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อ. ดร. พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ไตรังงานวิชาในพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในเอกสารล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเนื้อหาเกี่ยวกับไตรังงานวิชาที่ปรากฏในเอกสารโบราณของล้านนา และวิเคราะห์สาเหตุของการศึกษาและปฏิบัติตนเกี่ยวข้องกับไตรังงานวิชาของพระภิกษุล้านนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่าเอกสารโบราณล้านนา คือ พรหมชาลสูตร และสามัญญผลสูตร ล้านวนล้านนาทุกฉบับ ได้กล่าวถึงไตรังงานวิชาจำนวน ๗ หมวด ได้แก่ ๑) การทำนาย ๒) การดูแลลักษณะ ๓) การดูแลศกสงคราม ๔) โหราศาสตร์และปรากฏการณ์ธรรมชาติ ๕) การพยากรณ์ เหตุการณ์บ้านเมืองและการคำนวณ ๖) การให้ฤกษ์มงคล มนต์บังคับร่างกาย ทรงเจ้า เรียกขวัญ และ ๗) การปรุงยารักษาโรค การบนบานศาลกล่าว รวมทั้งสิ้นได้มากกว่า ๑๕๓ วิชา ซึ่งต่างจากที่ปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาบาลี และพระไตรปิฎกภาษาไทย ที่ระบุว่า มีทั้งสิ้น ๑๕๓ วิชา พบว่าการตีความในบางหัวข้อมีความลักลั่นกันอยู่มาก ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้จารึกมีกริ ทำการคัดลอกตามเอกสารเดิม โดยไม่ได้ตรวจสอบหรือพิจารณาเนื้อหาให้ถูกต้องตามพระบาลี จึงทำให้มีผลต่อการตีความและการนำไปปฏิบัติ

แม้ว่าพุทธศาสนาแบบล้านนาจะเป็นแบบเถรวาทที่รับมาจากลังกาผ่านรามัญ แต่โดยเนื้อแท้แล้วเป็นพุทธศาสนาแบบท้องถิ่นล้านนา อันเกิดจากการผสมผสานและแรงผลักดันจากลัทธิ

บูชาผี ซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมของชนเผ่าไท ทำให้มีความแตกต่างจากพุทธศาสนาโดยแก่นแท้ ทั้งแนวทางปฏิบัติและเป้าหมายสูงสุด จึงทำให้เกิดกระบวนการแปลงหัวข้อโลกุตตรธรรมมาเป็นเรื่องมือประกอบพิธีกรรมเพื่อประโยชน์สุขทางโลก (Secularization on Lanna Buddhist Culture)

ดังนั้น การยอมรับความจริงเกี่ยวกับอิทธิพลและการดำรงอยู่ของศาสนาดั้งเดิมของชนเผ่าไท และการผสมผสานกับพุทธศาสนาซึ่งนำเข้ามาจากภายนอกนั้น จึงนับเป็นความจำเป็นยิ่งในการที่จะศึกษาประเด็นให้เข้าใจ เพื่อนำไปสู่ข้อตกลง หรือการกำหนดทางออกที่เหมาะสม ในการศึกษาและปฏิบัติจริงงานวิชาของพระภิกษุในล้านนา เนื่องด้วยสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สังคมต้องการ เป็นความคาดหวังจากสังคม ที่มีต่อบทบาทของพระภิกษุ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นความคาดหวังของฝ่ายอาณาจักรที่มีต่อฝ่ายพุทธจักร ในแง่การเป็นที่พึ่ง ในท่ามกลางบริบทของวัฒนธรรมล้านนาร่วมสมัย รวมไปถึงสังคมรัฐไทยในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	An Analytical Study of Tiraṅcchanavijjā in Buddhism as Found in Lan Na Manuscripts	
Author	Mr. Krirk Akarachinores	
Degree	Master of Arts (Buddhist Studies)	
Thesis Advisory Committee	Asst.Prof. Dr. Viroj Inthanon	Advisor
	Prof. Dr. Udom Rungruengsri	Co-advisor
	Lect. Dr. Pisit Kotsupho	Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this study, “An Analytical Study of Tiraṅcchanavijjā in Buddhism as Found in Lan Na Manuscripts” are to explore content of Tiraṅcchanavijjā that appears in Lan Na Manuscripts and to analyze factors leading to the study and practice of supernaturalism and pseudo-sciences by Lan Na Buddhist monks from ancient time till nowadays.

As found in Lan Na manuscripts, comprising of Brahmajāla Sutta and Samanānāphala Sutta in every Lan Na version copy, content of Tiraṅcchanavijjā can be classified into seven categories namely 1) telling omens 2) palmist and fortuneteller especially the foretelling of animals’ characters 3) determining the date for launching the war 4) astrology and natural portent and 5) calculating and foretelling the fate of the city 6) determining auspicious day, making mantra to control body, spirit mediumship, soul-calling, and 7) making medicine and making a vow. Content of these seven categories of Tiraṅcchanavijjā can be arranged into more than 153 subjects, which is different from 153 subjects which is specified in Thai and Bali Tripitaka. This is because some overlapping in some topics can be found due to the mistake occurred during copying. Palm leaf manuscript writer may copy from old

manuscripts without rechecking the correctness in Bali version. This results in wrong interpretation and the practical utilization.

Although Lan Na Buddhism is a kind of the doctrine of the elders (Theravāda) brought in from Sri Lanka via Mon country, but indeed by itself, it is a Lan Na localizing Buddhism which was synthesized with Tai's animism. So Lan Na Buddhism is different from doctrinal Buddhism in the transcendental aims and ways of practice. This leads to the secularization of the Dhamma to become tools for ritual making.

Therefore, it is necessary to accept the truth that traditional religion of Tai people has influenced and synthesized with Buddhism imported from outside. This will lead to the real understanding of the nature of Lanna Buddhism in order to have common agreement or appropriate solutions on the study and practice of Tirachanavijja of Lanna monks. Supernaturalism is needed by society which expects monks' secular roles. In other words, it is the worldly expectation to gain support from the Sangha in the contemporary Lanna and modern Thai society.